

Läsnyckel

Jag är världen

av Märten Melin

Illustrationer av Anna Helal

Hegas arbetsmaterial heter nu Läsnycklar – med lite mer fokus på samtal och bearbetning. Vi vill att böckerna ska räcka länge och att läsaren ska aktiveras på olika sätt och på olika plan. Ibland fokuserar Läsnyckeln mest på innehållet, ibland mer på genren eller formen, det beror på vilken titel det gäller.

Jag är världen är Märten Melins femte diktsamling, och den tredje som vi ger ut på Hegas. Märten är mycket ute i skolklasser och håller skrivarkurser. Han fick idén att göra en samling dikter där varje dikt har en egen röst och berättar en liten historia - som om de var skrivna av eleverna i en klass. Tjugosju röster blev det, och några extra dikter.

Anna Helal, som har gjort omslaget och bilder till dikterna, är debutant i bokvärlden. Hon jobbar till vardags med andra saker. Du kan läsa mer om henne i *Jag är världen*, vid illustratörsporträttet.

I vanliga fall så jobbar vi på Hegas mycket med att texterna i våra böcker inte ska ha för mycket mellan raderna, man ska kunna läsa dem konkret. Poesi är ju en sorts kondenserad berättelse, små utsnitt ur livet, där just allt det som finns mellan raderna kanske är det allra viktigaste. Så i *Jag är världen*, som riktar sig till unga från sådär 11-12 år, har vi valt att låta dikterna behålla den kvaliteten, att inte bearbeta dem utefter gängse läst-kriterier.

Det lämnar mycket kvar åt läsaren att fylla i utefter egna upplevelser, känslor och tankar, och ger också större möjlighet att arbeta vidare utifrån dikterna. Det är så korta texter att det mycket väl hinns med gemensamma diskussioner om möjliga tolkningar – just det är så spännande med öppna texter, att de förändrar betydelse utefter vem som läser dem. För det finns ju inget rätt eller fel när man tolkar dikter eller andra skönlitterära texter.

Välj uppgifter utefter vad som passar din klass. Uppgifterna kan användas individuellt eller gemensamt, i kollektivdiktning t ex. Tillsammans kommer ni säkert på många fler saker att göra! Huvudsaken är att aktivera språket, fantasin och känslorna med hjälp av boken. Och att locka fram egen kreativitet och skrivlust! *Jag är världen* ingår också i Hegas första skolpaket som släpps 15 mars 2012. Där finns ett utvidgat arbetsmaterial, bl a med poesi-skrivarövningar av Märten Melin.

Jobba med dikterna

Bästa dikten

1. Dela ut varsin dikt till eleverna – högläs! Låt slumpen avgöra vem som läser vad.
2. Välj ut 5-6 dikter som ni tycker om och jobba med dem i grupper.
3. Gruppen läser de valda dikterna tyst för sig själva, och högt för varandra. Diskuterar sedan fram 1-3 som gruppen tycker bäst om och formulerar "vinnarmotiveringar".
4. Grupperna presenterar sina val för klassen, genom nu väl inövad högläsning, kanske en lätt dramatisering. Bygg på framförandet t ex med musik, kanske med rekvisita som illustrerar det dikten handlar om.
5. Klassen röstar fram favorit-dikten och skriver gemensamt en motivering.

Titta gärna på t ex Augustprisets nomineringar för bästa bok, eller andra tävlingar, för att få tips på hur en motivering kan formuleras.

Vems är dikten?

Mårten Melin har ju skrivit alla dikterna (utom den på försättsbladet) men vems är Rösten i dikterna? Vem är "jag" i t ex den första dikten "Nära" och vem är det "du" som jag-et vänder sig till?

I dikter och berättelser kan man skriva utifrån ett så kallat allvetande perspektiv. Då skulle dikten "Nära" kunna ha låtit så här: "Helena sitter där med sitt blonda hår och Peter sitter där med all sin jävla längtan...". Som om någon tittade på dem utifrån. Nej, det hade inte passat alls – eller hur? Dikter är personliga. Fast ett "jag" betyder inte att det är författaren själv som pratar till någon utan det är en påhittad, en *fiktiv* säger man, person som säger/har skrivit orden, en person som finns inne i berättelsen. I *Jag är världen* tänker sig Mårten Melin att alla dikterna sägs av olika personer.

Det är en tjej på bilden till "Nära". Betyder det att det är hon som är diktens "jag", eller är det henne som jag-et längtar efter? Vad tror du? Och varför tror du det?

I vissa dikter är det kanske tydligare än i andra om det t ex är en tjej eller kille som är diktens "avsändare". Välj några dikter där det inte är det och diskutera i grupper, t ex m det finns några typiskt ämnen, eller typiskt språk, eller typiska händelser, som tjejer respektive killar skulle kunna tänkas skriva om.

Berätta mer!

Välj en dikt och fantisera ihop vem det är som har skrivit den, och om den riktar sig till ett specifikt "du", tänk också ut vem det är. Hur ser de ut? Vilken situation har dikten kommit till i? Och då måste du kanske börja med att fundera över vad den betyder = hur tolkar DU dikten? Det finns absolut inga rätt eller fel tolkningar! Fundera enskilt eller diskutera i grupp.

Skriv en novell eller några dagboksavsnitt eller någon annan slags text som berättar mer, som beskriver, som ger oss allt det där som din valda dikt lämnar ute.

Jag vill...

Näst sista dikten i boken är 27 önskningar, en från varje person i Mårten Melins påhittade klass. Gör en egen kollektiv dikt. Alla i klassen skriver en Jag vill... - mening ANONYMT och så sammanställer ni alla meningarna till en lång dikt.

Man kan också dela ut meningarna, fortfarande ANONYMT, och låta någon annan än den som skrivit illustrera raden, och sedan sätta ihop dem till en stor affisch som "är" klassen. Då är risken att man inte på samma sätt vågar säga önskningar som avslöjar lite värre eller pinsammare sanningar, men det kan också vara förlösande – du som lärare känner din klass bäst och vet vad som passar.

Vem ser...?

Vem tror du det är som är jag-et i den allra sista dikten "Jag ser dig"?

Mycket läsnöje!